

33

ZAKON

O OSNIVANJU I ORGANIZACIJI
TRGOVAČKE I OBRITNIČKE KOMORE
ZA BOSNU I HERCEGOVINU.

ODOBREN PREVIŠNJIM RIJEŠENJEM OD 2. JANUARA 1909. PROGLAŠEN NA-
REDBOM ZEMALJSKE VLADE OD 1. FEBRUARA 1909., BR. 10.998(I.)

SARAJEVO

FISAK I NAKLADA DANIELA A. KAJONA

1909.

Уредно у нови инвентар бр. ~~342~~

1 Јануара 1912 год.

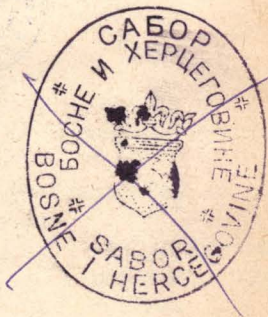
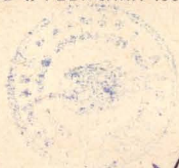
Београд.

ZAKON

O OSNIVANJU I ORGANIZACIJI
TRGOVAČKE I OBRTNIČKE KOMORE
ZA BOSNU I HERCEGOVINU.

ODOBREN PREVIŠNJIM RIJEŠENJEM OD 2. JANUARA 1909. PROGLAŠEN NAREDBOМ ZEMALJSKE VLADЕ OD 1. FEBRUARA 1909., BR. 10.998|I.)

SARAJEVO

TISAK I NAKLADA DANIELA A. KAJONA

1909.

I. GLAVA.

Opće odredbe.

Osnivanje, sjedište i opseg.

§ 1. U svrhu zastupanja interesa trgovine i obrta zajedno sa rudarstvom treba, da se u Sarajevu nalazi trgovačka i obrtnička komora.

Dok se eventualno ne osnuju druge komore, dotle će cijela Bosna i Hercegovina biti kao jedno komorsko područje, čiji su birači razdijeljeni u tri izborne družine.

Za prvu će izbornu družinu biti obje zemlje kao jedan jedini izborni okrug, dočim su one za izbor u drugoj i trećoj izornoj družini razdijeljene u sedam izbornih okruga, koji se podudaraju sa šest okružja ove zemlje i s područjem grada Sarajeva.

Djelokrug.

§ 2. A. Zadaća je trgovačke i obrtničke knmore kao savjetnika u glavnom ovo:

- a) vijećati o svim željama i predlozima, koji se tiču trgovačkih i obrtničkih poslova;
- b) na poziv zemaljske vlade, a i od sebe priopćivati vlasti svoja opažanja i predloge o potrebama trgovine i obrta i o stanju prometnih srestava;
- c) davati mnijenje o osnovama zakona i naredaba, koje se tiču trgovinskih ili obrtnih interesa, zatim
- d) davati mnijenje pri osnivanju javnih zavoda, kojima je svrha unapregjivanje trgovine i obrta, i pri znatnim promjenama njihove organizacije;
- e) na vladin poziv pristupati vijećanju o onim stvarima, koje ona tačno naznači.

37572

B. Trgovačka i obrtnička komora ima, osim toga ove posebne dužnosti i ovlaštenja:

- a) ona vodi registar o svima onim osobama, kojima pripada pravo izbiranja za trgovačku i obrtničku komoru; ona vrši funkcije ureda za registriranje zaštitnih maraka u smislu naredbe, što je odobrena Previšnjim riješenjem od 20. juna 1880., i upravlja propisanim arhivom zaštitnih maraka i mustri. Ona vodi po redu iskaze o protokoliranim firmama i o svim drugim obrtnim, trgovinskim i prometnim poslovima, te o novčanim i kreditnim zavodima u svom komorskom području i o onim podacima, što su potrebni za trgovinsku i obrtnu statistiku;
- b) ona svjedoči o tome, kakvi su običaji u trgovini, ona svjedoči o protokoliranju zaštitnih maraka, o predloženim mustrama od robe, zatim o tome, da li su pojedini oferenti u stanju, da izvrše ono dobavljanje u državne svrhe, koje su ponudili. Ona je na poziv vlasti na to obvezana;
- c) ona po ugovoru, što ga sklope dotične stranke, i držeći se posebnih propisa, što se na to odnose, odlučuje kao obranički sud u razmiricama u trgovinskim i obrtnim poslovima;
- d) ona će svake godine, i to najdalje do konca aprila, preko zemaljske vlade slati sumarni izvještaj na zajedničkog ministra financijâ, u kojem se prikazuju opažanja o poslovnim odnošajima u opće, kao i o stanju obrta, trgovine i prometa u Bosni i Hercegovini u prošloj godini. Tome se izvještaju mogu pridodavati takogjer želje i predlozi. Ona treba takogjer, da od pet do pet godina šalje na zajedničkog ministra financija statistički izvještaj o cjelokupnom stanju narodne privrede u Bosni i Hercegovini.

Odnosaj prema državnim vlastima i korporacijama. Saobraćaj s drugim trgovačkim komorama.

§ 3. Trgovačka je i obrtnička komora podvržena neposredno zajedničkom ministru financija, te izvršuje njegove naredbe o onim poslovima, što spadaju u njezin djelokrug, a dužna je pako u granicama svoga djelokruga davati na zahtjev tražena obavještenja i drugim vlastima.

Državne i općinske vlasti, te svi gremiji i sve zadruge, zatim obrtnička, industrijalna, trgovačka i prometna poduzeća i zavodi za osiguravanje, te štedionička i predujmovna društva, a tako i pojedinci, koji tjeraju obrt, trgovinu i prometnici dužni su, da komori na njezin zahtjev daju takove obavijesti, koje su joj potrebne za izvršivanje njezine dužnosti, da joj daju nužne iskaze i da ju uopće podupiru u njezinom djelovanju.

Trgovačka je i obrtnička komora ovlaštena da u poslovima svog djelokruga pismeno opći s trgovačkim i obrtničkim komorama u Austriji i Ugarskoj.

II. GLAVA.

Sastav.

Odjel.

§ 4. Komora se dijeli u trgovinski i obrtni odjel; u pošljednji odjel spadaju i poslovi rudarstva. Zajednički ministar financija pak može na predlog komore dozvoliti, da se osnuju drugi odjeli za posebne obrtne grane.

Komora se sastoji iz 60 pravih članova (§ 5.); zajednički ministar financija može naredbom promijeniti njihov broj. Polovina svih članova mora biti nastanjena u Sarajevu.

Članovi.

§ 5. Članovi trgovačke i obrtničke komore vrše besplatno svoju službu. Oni su ili pravi članovi ili članovi dopisnici.

Članove dopisnike bira komora apsolutnom većinom; komora odreguje njihov broj po svom uviđanju. Članovi dopisnici mogu biti izabrani izvan sjedišta komore i izvan kola onih, koji tjeraju trgovinu i obrt.

Oni se mogu pozivati sjednici; oni mogu davati savjete, ali pri stvaranju zaključaka po komori nemaju pravo glasa.

Pozivanje.

§ 6. Pozivanje pravih članova biva direktnim izborom. Oni se biraju na šest godina. Nakon tri godine istupa na 31. decembra polovica članova, i to po godinama službe, pa se to nadmiruje novim izborima. Pri jednakim godinama službe odlučuje o istupu kocka. Oni, koji istupe, mogu opet biti izabrani.

Ako se za vremena neke izborne periode isprazni jedno ili više članskih mjesta, onda komora poziva kao prave članove one, koji su pri posljednjem izboru dobili najviše glasova iza onih, što su najprije izabrani. Oni, koji su tako pozvani, fungiraju samo do dojuče izborne periode.

Aktivno i pasivno izborno pravo.

§ 7. Birati mogu:

1. oni članovi trgovačkog i obrtničkog staleža, koji potpuno uživaju građanska prava, te koji u području komore samostalno ili kao javni ortaci tjeraju kakvu trgovinu ili obrt ili se tu bave rudarstvom, zatim one osobe, koje kao starješine ili direktori vode komercijalna i industrijalna dionička poduzeća, ako

2. pomenuta poduzeća plaćaju onu dohodarinu, koja se traži za izborno pravo.

Zajednički će ministar financija u izbornom redu, što će ga naredbom izdati, odrediti to, koliki treba da bude dohodak, pa da se može vršiti izborno pravo.

Ako su žene ili takove osobe, koje su pod tuorstvom ili skrbništvom, same vlasnice neke radnje, onda u njihovo ime vrši izborno pravo dotični upravitelj radnje.

Pravim članovina mogu biti izabrani oni muški članovi trgovačkog i obrtničkog staleža, koji su

1. bos.-herceg. zemaljski pripadnici ili pako austrijski ili ugarski državljani, te su prevalili preko 30 godina života i barem od tri godine amo imaju uslove za aktivno izborno pravo, zatim

2. koji redovito stanuju u području komore.

Aktivno i pasivno izborno pravo ne mogu imati: one osobe, koje su po sadanjim zakonima i naredbama isključene od vršenja aktivnog i pasivnog izbornog prava u općini.

Osim toga ne mogu biti izabrane takove osobe, koje su pale pod stečajni ili nagodni postupak, dok se opet ne osposobe.

Izborno povjerenstvo, izborne liste, raspisivanje izbora.

§ 8. Zemaljska će vlada za svaki izborni okrug postaviti u dotičnom izbornom mjestu jedno izborno povjerenstvo, da se izbori pripreme i provedu. Tome povjerenstvu predsjedava jedan, po vladi imenovani povjerenik.

Izborni red (§ 6.) odregjuje to, kako se sastavljaju izborna povjerenstva.

Izborna povjerenstva sastavljaju liste birača na temelju službenih pomagala, što im stoje na raspolaganju, te ih — odrediv neproduljivi rok od 14 dana za stavljanje eventualnih prigovora — javno izlažu.

Izborno povjerenstvo presugjuje o tim prigovorima i saopćuje svoju presudu dotičnim prigovoriteljima. Po tom ono sastavlja ispravljenu izborničku listu i na osnovu iste izdaje legitimacione karte zajedno sa glasovnicama za izbor, te ih s raspisom izbora, u kojem je naveden broj članova, što ih valja birati, te dan i sat izbora, šalje dotičnim biračima.

Izbor.

§ 9. Sami se izbor obavlja javno, i to po volji birača ili usmenim glasovanjem ili predavanjem ispunjene glasovnice sobom pred izbornim povjerenstvom ili tako, da se pošalje glasovnica, koju je potpisao dotični birač.

Svaki odjel bira samostalno u komoru toliko članova, koliko na njega otpada.

Izbori se u trgovački i obrtnički odjel mogu obaviti u primjerenom razmaku, što će ga odrediti izborno povjerenstvo. Među onima, koji se mogu birati za

dotični odjel, odlučuje relativna većina glasova. Pri jednakom broju glasova odlučuje kocka, koju baca jedan između članova izbornog povjerenstva.

Ne može se pobijati ono, što odluči izorno povjerenstvo u onoj stvari, za koju je ono nadležno.

Izorno će povjerenstvo službeno objaviti rezultat izbora.

Dojavljivanje izbora. Primanje izbora.

§ 10. Izorno povjerenstvo obavješćuje izabrane članove o tome, da su oni izabrani. Ako izbornom povjerenstvu kroz 8 dana, računajući od dana dokazanog osobnog obavješćenja, ne stigne očitovanje dotičnog izabranika, da se on prima izbora, onda se smatra izabranim onaj, koji je iza njega u istom odjelu dobio najviše glasova.

Izorno povjerenstvo treba, da preko zemaljske vlade uz navedenje njihovog odjela prijavi zajedničkom ministru financija one članove, koji su izabrani.

Suspendiranje. Isključivanje.

§ 11. Ako bi — što se tiče osobe nekog člana — nastupile takove okolnosti, koje bi ga isključivale od zvanja (§ 7.), onda će posljedica toga biti to, da taj član istupi iz komore.

Članovi, koji su stavljeni pod istragu zbog kojeg kažnjivog djela, na osnovu kojeg se ne bi mogli izbirati (§ 7.), zatim oni, koji su pali pod stečajni ili nalogodni postupak, ostaju suspendirani dotle, dok traje istraga, odnosno rasprava.

Komora može zaključiti, da se koji pravi član zbog njegovog očitog zanemarivanja svojih dužnosti prisili, da istupi. Za taj zaključak mora glasovati više od polovice komorskih članova.

Poslovni red (§ 21.) odreguje to, kada će se neki mandat pri trajnom zapriječenju, što ga komora ne drži opravdanim, smatrati da je prestao.

Otvaranje. Konstituiranje.

§ 12. Zajednički ministar financija odreguje dan i sat otvaranja, odnosno konstituiranja novoizabrane

komore. Komoru otvara jedan punomoćnik zajedničkog ministra financija, koji za tim predaje predsjedništvo po godinama najstarijemu članu komore.

III. GLAVA.

Poslovanje.

Predsjednik i potpredsjednik.

§ 13. Trgovačka i obrtnička komora bira glasovnicama u prvoj sjednici poslije svoga konstituiranja iz svoje sredine predsjednika i dva potpredsjednika, i to apsolutnom većinom glasova. Njihov izbor biva na tri godine. Novi izbor treba obavljati u prvoj sjednici iza toga, kada isteče to vrijeme.

Kako predsjednik tako se i oba potpredsjednika mogu opet izabrati. Ako se predsjedničko mjesto ili mjesto kojeg potpredsjednika isprazni prije, nego što izmine vrijeme trajanja njihovih funkcija, onda se nasljednik bira samo za preostalo vrijeme trajanja funkcija njegovog predšastnika.

Od ta dva potpredsjednika mora jedan pripadati trgovačkom, a drugi obrtničkom odjelu.

Ako bi predsjednik i potpredsjednici bili zapriječeni predsjedavati, onda komora izabire privremenog predsjednika za vrijeme, dok traje ta zapreka.

Izbor stalnih predsjedatelja, kao njihov ponovni izbor potvrđuje zajedničko ministarstvo financija. Predsjedatelji fungiraju dotlen, dok zajedničko ministarstvo financija ne potvrdi novi ili ponovni izbor.

Tajnik i pomoćno osoblje.

§ 14. Trgovačka i obrtnička komora imenuje uz plaću izvan kruga svojih članova jednog pravno i stručno naobraženog tajnika i potrebno pomoćno osoblje (§ 20.), koji će vršiti konceptualne, pisarničke i blagajničke poslove. Tajnik se ne smije ni na svoj,

ni na tugji račun baviti kakvom trgovinom ili obrtom kakvim. Tajniku i pomoćnom osoblju odregjuje predsjednik njihov posao.

Prava i dužnosti predsjednika.

§ 15. Jedino je predsjednik zakoniti zastupnik komore. On odregjuje predmete vijećanja sjednica, kao i njihov red. On je odgovoran za izvršivanje zakonitih propisa, poimence za održavanje djelokruga komore i za držanje poslovnog reda, kao i za izvršivanje zaključaka i odredaba komore. Ako on misli, da on ne može na se preuzeti tu odgovornost za izvršenje kojeg god zaključka komore, onda ga može on obustaviti, ali on mora tu stvar ili odmah ili nakon ponovnog vijećanja u komori predložiti preko zemaljske vlade zajedničkom ministru financija.

On se brine za red u sjednici i on ima pravo, da u slučaju smetanja sjednicu prekine ili da ju i raspusti, da narušitelje mira iz prostora za slušatelje odstrani i ako ustreba, da taj prostor isprazni.

Ako se koji član udaljuje od predmeta vijećanja, onda to povlači za sobom pozivanje »držite se predmeta!«; nakon pozivanja po drugi put »držite se predmeta!« može predsjednik govorniku oduzeti riječ. Ako li koji član komore svojim govorom povrijedi pristojnost ili čudorednost, onda će predsjednik nad tim izraziti negodovanje time, da će doviknuti »držite se reda!«.

Predsjednik može govor prekidati i govorniku posve i riječ oduzeti. Nijedan govornik ne smije bez komorske privole govoriti o istom predmetu više od tri puta.

§ 16. Svaki član komore valja da se pokorava disciplinarnom pozivu predsjednika.

Ako koji član govorom ili djelom povrijedi dostojanstvo komore ili ako pojedinca uvrijedi, pa bio taj prisutan ili odsutan, onda svakom članu komore pripada pravo, da zatraži, da se odredi cenzura nad dotičnim uvrediteljem. Na takav će predlog predsjednik pozvati dotičnog uvreditelja, da odmah ostavi sjedničnu dvoranu, te u njegovoj odsutnosti dati taj predlog na glasanje.

Ako li se dotični član komore tome nalogu ne odazove ili ako odmah ne zamoli kako treba za oprostjenje, onda predsjednik raspušta sjednicu, te u dojučorj sjednici, koju treba držati bez cenzuriranog člana, predlaže komori, da se pomenuti član isključi od učestvovanja u vijećanju za nekoliko stanovitih sjednica uzastopce. Takovo pak isključenje može biti najviše na šest sjednica. Tom se kaznom ne isključuje daljnji sudski postupak zbog istog čina.

§ 17. Predsjednik potpisuje sve odpise i saopćenja, i to uz tajnikov supotpis.

Kada god predsjednik bude zapriječen ili odsutan onda njegova prava i dužnosti prelaze na prvog, a ako je i on zapriječen, onda prelaze na drugog podpredsjednika; ako li bi i drugi podpredsjednik bio zapriječen ili odsutan, onda prelaze na privremenog predsjednika (§ 13).

Dužnosti pravih članova.

§ 18. Pravi su članovi dužni, da prisustvuju sjednicama, da izragjuju dodijeljene im izvještaje i da se primaju izbora u odboru.

Sjednice.

§ 19. Sjednice su komore ili redovite ili izvanredne.

Redovite se sjednice drže svaki mjesec barem jedanput, ako se ima o čem vijećati, a izvanredne se drže ili na poziv zajedničkog ministra financija ili zemaljske vlade ili predsjednika komore ili ako to zatraži najmanje trećina pravih članova. Vijećanje u sjednicama valja po pravilu da se ograniči na dotični raspored, što ga predsjednik pošalje članovima na nekoliko dana prije sjednice. Ali se ipak, ako to komora zaključiti, može u svakoj sjednici raspravljati o onim predmetima, koji se priznaju da su prešni.

O vijećanju svake sjednice valja voditi zapisnik uz točno navedenje onih, koji su prisutni i koji glasaju, te ga treba da potpišu predsjedatelj i perovogja. Svakom, koji glasa, stoji na volju, da svoje mišljenje, što ga razloži u sjednici, posebno dade u zapisnik ili da ga tome zapisniku pismeno priloži.

Rasprave su komore redovito javne. Od toga se izuzimlju nalozi ili saopćenja vlasti i vijećanje o njima, i to ako dotična vlast zatraži, da se to drži tajnim; zatim vijećanje o osobnim i takovim poslovima, za koje većina prisutnih članova zatraži tajnu sjednicu; napokon vijećanje o presugjivanju u onim razmiricama o kojim je raspravljao obranički sud komore.

O poslovima, koji terete proračun komore, može se vijećati i zaključivati jedino u kojoj javnoj sjednici.

Zapisnike o javnim sjednicama valja putem štampe na javnost iznositi.

Zaključci.

§ 20. Da neki zaključak komore bude valjan, treba da je prisutna najmanje trećina pravih članova. Zaključci se komore stvaraju samo u plenarnim skupštinama, i to apsolutnom većinom. Pri jednakom se broju glasova zaključuje po onom mišljenju, kojem se pridruži predsjedatelj.

Poslovni red.

§ 21. Trgovačka i obrtnička komora može birati odbore u svrhu vijećanja najprije i izvješćivanja plenuma skupštine.

Što se tiče poslovanja, pobliže će odredbe biti u poslovnom redu, što će ga komora sebi sastaviti na osnovu ovoga zakona, te svojim zaključkom ustanoviti i preko zemaljske vlade predložiti zajedničkom ministru financija na odobrenje.

Vladin povjerenik.

§ 22. Zajednički ministar financija imenuje jednog povjerenika, koji ima pravo da prisustvuje komorskim plenarnim sjednicama. Taj povjerenik može u svako doba zatražiti riječ; ali mu ipak ne pripada pravo glasa.

On povjerenik može odmah odgovoriti na eventualne interpelacije, a može taj odgovor obećati za kasniju sjednicu ili odbiti odgovaranje.

Nije dozvoljena nikakva debata o stavljenim interpelacijama i odgovoru na njih.

§ 23. Ako predmet rasprave prekorači onaj djelokrug, što je zakonom priznat trgovačkoj i obrtničkoj komori, onda će povjerenik po dotičnom predsjedatelju prepriječiti diskusiju o tome i može on sjednicu odmah raspustiti, ako predsjedatelj, što se toga tiče, ne bi odmah udovoljio njegovoj želji.

Isto tako ima povjerenik pravo, da u smislu odredaba § 16. predloži, da se odredi cenzura nad kojim članom komore.

§ 24. Povjerenik je ovlašten, da sjednicu zaključči, ako se neprestanim smetanjem većeg broja komorskih članova onemogućuje mirno i stvarno pretresanje onih poslova, što komori u dužnost spadaju.

IV. GLAVA.

Troškovi.

Proračun. Pokriće. Polaganje računa.

§ 25. Trgovačka i obrtnička komora stavlja svake godine proračun o potrebitim troškovima, te ga najdulje do konca septembra predlaže preko zemaljske vlade zajedničkom ministru financija na odobrenje.

U svrhu osnivanja mirovinske zaklade za one činovnike i podvornike, koje je komora definitivno namjestila, može komora od svoje strane stavljati u proračun iznos do 5% sveukupnih komorskih troškova. Komora ustanovljuje daljnje uslove, što se tiče umirovljenja, te ih preko zemaljske vlade predlaže zajedničkom ministarstvu financija na odobrenje.

Ako trgovačka i obrtnička komora nema svog dovoljnog dohotka, onda se dotični nepokriveni iznos odobrenog proračuna prema izravnom porezu, što se plaća od dohotka i obrta, razrezuje pojednako na sve birače komorskog područja, te se to ujedno s izravnim porezom pobire i šalje komori.

Dok god trgovačka i obrtnička komora nemadne svojih vlastitih ili besplatno na raspolaganje joj stav-

ljenih prostorija i potrebitog namještaja, dužna je sarajevska općina, da to na svoj trošak nabavi.

Trgovačka i obrtnička komora vodi račun o svom dohotku i trošku, te svake godine, i to najdulje do konca marta, predlaže zajedničkom ministru financija preko zemaljske vlade zaključni račun za prošlu godinu i taj račun iznosi na javnost, čim ga ministar ispravi.

Poštarina. Biljegovina.

§ 26. Dopisivanje trgovačke i obrtničke komore sa zajedničkim ministarstvom financija i drugim vlastima, za tim s općinama, kao i s trgovačkim i obrtničkim komorama u Austriji i Ugarskoj, te u izbornim poslovima među izbornim povjerenstvima i biračima oslobođeno je od poštarine.

Što se tiče biljegovne dužnosti za uredovne spise trgovačke i obrtničke komore, treba s njom postupati, kao što i s javnim vlastima.

V. GLAVA.

Raspust komore.

§ 27. Zajednički ministar financija može narediti da se trgovačka i obrtnička komora raspusti; a svakako će ju trebati raspustiti, čim dvije trećine njezinih pravih članova istupi ili pomre.

Ali i u jednom kao i u drugom slučaju valja naj dalje kroz tri mjeseca da se obave novi izbori.

VI. GLAVA

Odredbe o izvršenju.

§ 28. Ovaj zakon stupa na snagu danom svoga proglašenja.

§ 29. Zemaljskoj se vladi povjerava izvršenje ovoga zakona.

Izborni red

za trgovačku i obrtničku komoru za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu.

(Odobren otpisom c. i kr. zajedničkoga ministarstva financija u poslovima Bosne i Hercegovine od 16. Januara 1909., br. 180/B. H. Proglashen naredbom zemaljske vlade od 1. februara 1909., br. 10.998.1.)

§ 1. Trgovačka se i obrtnička komora u Sarajevu sastoji iz 60 pravih članova, koji su razdijeljeni u dva odjela, i to u:

I. trgovinski odjel,

II. obrtni odjel, u koji spadaju i poslovi rudarstva.

Svaki od ta dva odjela ima 30 pravih članova, što će ih samostalno za svaki odjel izabrati tri izborne družine.

Prva izborna družina bira u svaki odjel po 10 članova.

Birači cijele zemlje, koji pripadaju toj izornoj družini, biraju napose za svaki odjel one članove, koje treba da pošalje prva izborna družina u svaki odjel i od kojih članova mora barem po 7 biti nastanjeno u Sarajevu.

Izorno je mjesto za prvu izbornu družinu Sarajevo. Naprotiv biraju po pojedinim izbornim okruzima birači dotičnoga okružnog izbornog okruga po 10 članova, koje treba da pošalje druga i treća izborna družina u svaki od ta dva odjela. Ti se izborni okruzi po § 1. zakona o osnivanju i organizaciji trgovačke i obrtničke komore, za Bosnu i Hercegovinu, odobrenog Previšnjim riješenjem od 2. januara 1909.; podudaraju sa šest okružja ove zemlje i s područjem grada Sarajeva.

Prema tome otpada od svakog odjela iz druge i treće izborne družine:

1. na grad Sarajevo po 4 člana;
2. na sarajevsko okružje — izuzevši područje grada Sarajeva — i na ostala pet okružja zemlje po jedan član.

Izorno je mjesto za svaki izborni okrug dotični okružni grad.

Zajednički ministar financijâ može nakon svake izborne periode — ako se uvidi, da je to potrebno — naredbom promijeniti broj komorskih članova.

§ 2. I. Trgovinski odjel obuhvaća, izuzevši kućarenje i duhanske trafike, cijelu trgovinu robom, zatim skladišta, trgovačko posredovanje, komisionalne, otpremničke i druge pomoćne poslove trgovine, te novčani, kreditni i bankovni posao i poslove osiguravanja, uzev u to i štedionice, blagajnice za predujmove, društva za sirovine, magazinska društva, konzumna društva i ostale privredne i gospodarske zadruge, pa makar njihov poslovni rad bio ograničen na same članove, te zalagaonice i zemaljske kreditne i hipotekarne zavode, nadalje transportne i prometne poslove, uzev u to i državne željeznice, te poslove natuča, poduzeća periodičnih štampanih spisa, poslovnice za informacije, oglašavanja i adrese.

Prva se izborna družina trgovinskog odjela sastoji iz onih birača, koji prema godišnjem dohotku barem od 20.000 K (trgovine na veliko) plaćaju porez na koji od onih trgovačkih poslova, što su pod I navedeni.

Druga izborna družina toga odjela sastoji iz onih birača, koji prema godišnjem dohotku barem od 2000 K, a manje od 20.000 K, plaćaju porez na koji od onih trgovačkih poslova, što su pod I. navedeni, a treća se izborna družina sastoji iz onih birača, koji plaćaju porez prema godišnjem dohotku barem od 100 K, a manje od 2000. K.

II. Obrtni odjel obuhvaća fabričku industriju, sve produktivne obrte, uzet u to i ljekarnice, osnovane produktivne i posleničke zadruge, zatim gostioničarske i krčmarske obrte, autorizovane gragjanske mjernike i arhitekthe, talionice, kovnice i rudarstvo,

Prva se izbornička družina obrtnog odjela sastoji iz onih birača, koji prema dohotku barem od 20.000 K (industrija na veliko) plaćaju porez na koji od onih obrta, što su pod II. navedeni.

Druga se izborna družina toga odjela sastoji iz onih birača, koji prema godišnjem dohotku barem od 2000 K, a manje od 20.000 K, plaćaju porez na koji od onih obrta, što su pod II. navedeni; a treća se iz-

borna družina sastoji iz onih birača, koji plaćaju porez prema godišnjem dohotku barem od 100 K, a manje od 2000 K.

§ 3. Ako neki birač tjera više obrta, koji spadaju u različite odjele i za koje treba plaćati jedan jedini porez, onda ga valja uvrstiti u onaj odjel, kojem pripada onaj obrt. na koji otpada najveća kvota ujedno odmjerenog poreza. Ako li se svota, koja otpada na pojedine obrte, ne dade ustanoviti, onda dotičnom biraču stoji na volju, da se izjavi, u kojem će odjelu izvršivati svoje izborno pravo.

§ 4. Aktivno pravo izbora imaju:

1. one fizičke osobe, koje potpuno uživaju gragjanska prava, te se u području komore bave kojim od onih poduzeća, što su u § 2. navedena, i to kao vlasnici obrta ili zakupnici, samostalno ili kao javni ortaci s pravom zastupanja kojeg javnog trgovačkog društva ili kao ortaci kojeg komanditnog društva, koji osobno jamče;

2. ona dionička društva, koja su upisana u trgovački registar i koja se u području komore kao vlasnici ili zakupnici dotičnog obrta bave kojim od onih poduzeća, što su u § 2. navedena, vršeci to pravo izbora preko kojeg od svojih starješina ili direktora, koji su ovlašteni, da potpisuju firmu;

3. one kolektivne osobe, koje nijesu navedene pod 2. (erar, kotar, općina, društvo, zaklada, rudarska družba, privredna i gospodarska zadruga, zajednički vlasnici rudnika, zajednički vlasnici patenta, što je dobiven na neki pronalazak, i tom sl.), a koje se u području komore kao vlasnici obrta ili zakupnici bave nekim od onih poduzeća, što su u § 2. navedena, ako se na to poduzeće plaća porez prema dohotku što je ustanovljen u § 2.

Kolektivne osobe, koje su pod 3. navedene, imaju pravo; da za svako ono samostalno poduzeće, kojim se one bave, predadu po jedan izborni glas.

Za izvršivanje toga izbornog prava pozvane su one osobe, kojima po zakonu, statutu ili ugovoru pripada, da zastupaju iste u poslu dotičnog poduzeća.

Za ona poduzeća, koja su u likvidaciji, ali se dalje vode, vrši izborno pravo ona osoba, kojoj je povjerena likvidacija.

Ako je za slučajeve obaju gornjih stavaka više osoba ovlašćeno na zastupanje, onda može samo jedna od njih vršiti izbornu pravo.

Ako žene ili takove osobe, koje su pod tutorstvom ili pod kuratelom, same posjeduju kakvu radnju, onda u njihovo ime vrši izbornu pravo upravitelj te radnje.

Pasivno izbornu pravo imaju oni muškarci, koji su bos-herc. zemaljski podanici ili austrijski ili ugarski državljani, koji su prevalili 30. godinu života te koji barem od 3 godine amo imaju uvjete za aktivno izbornu pravo i redovito prebivaju u dotičnom izbornom okrugu.

Isključene su od aktivnog i pasivnog izbornog prava one osobe, koje po sadanjim zakonima i naredbama ne mogu u općini vršiti aktivno i pasivno izbornu pravo.

Osim toga ne mogu se izbirati takove osobe, koje su pale pod stečajni ili nagodni postupak, i to sve dotle, dok se one opet ne osposobe.

§ 5. Pozivanje pravih komorskih članova biva direktnim izborom. Oni se biraju na šest godina. Nakon tri godine istupa na 31. decembra polovica članova, i to po godinama službe, pa se to nadomiruje novim izborima. Pri jednakim godinama službe odlučuje o istupu kocka. Oni, koji istupe, mogu opet biti izabrani. Ako se za vremena neke izborne periode uprazni jedno ili više članskih mjesta, onda komora poziva kao prave članove one, koji su pri posljednjem izboru u dotičnoj kategoriji dobili najviše glasova iza onih, što su najprije izabrani. Oni, koji su tako pozvani, fungiraju samo do dojučerajne izborne periode.

§ 6. Zemaljska će vlada u isto doba sa raspisanim izborom postaviti u Sarajevu dva izborna povjerenstva (jedno za grad Sarajevo, a jedno za sarajevsko okružje), a u Mostaru, Banjoj Luci, D. Tuzli, Travniku i Bihaću po jedno izbornu povjerenstvo, da se izbori pripreme i provedu.

Svakom izbornom povjerenstvu predsjedava po jedan povjerenik, što ga imenuje zemaljska vlada

Izborna se povjerenstva sastoje iz tri člana općinskog vijeća dotičnog izbornog mjesta, te iz dva komorska člana — od kojih jedan pripada trgovinskom, a drugi odrotnom odjelu — i iz jednog perovogje.

Dok se komora ne konstituirā, odaslaće se u svako izbornu povjerenstvo namjesto dvaju komorskih članova dva pouzdanika iz trgovačkog i obrtničkog staleža.

Zemaljska vlada postavlja za članove izbornog povjerenstva, kako članove općinskog vijeća, tako i zastupnike komore, odnosno gorespomenute pouzdanike.

Kao perovogja fungira jedan konceptualni činovnik, što će ga odrediti zemaljska vlada.

Izborna povjerenstva nose naslov:

»Izbornu povjerenstvo trgovačke i obrtničke komore za Bosnu i Hercegovinu u.....«.

Ne može se pobijati ono, što odluče izborna povjerenstva u onoj stvari, za koje su ona nadležna.

Političke su upravne vlasti i općinska poglavarstva komorskog područja dužna, da pri provagjanju izbornih poslova dobro potpomažu izbornu povjerenstva.

Povjerenstvo uređuje u lokalnu, što ga općina daje na raspolaganje. Općina je dužna dati na raspolaganje potrebni pomoćni personal.

Izborni se troškovi podmiruju iz komorskog proračuna.

§ 7. Izborna povjerenstva sastavljaju prema jedinim političkim kotarima liste birača na osnovu službenih pomagala, što im stoje na raspolaganje i to posebno za trgovinski, a posebno za obrtni odjel. U tim listama treba da je navedeno ime i prezime, državljanina, odnosno zemaljska pripadnost, obrtna grana birača, te mjesto dotičnog poduzeća i izborna družina kojoj pripada dotični birač. One se — odrediv neproduljivi rok od 14 dana za stavljanje eventualnih prigovora — javno izlažu, i to za birače sarajevskog gradskog područja kod vladinog povjerenika za Sarajevo, a za ostale birače kod dotičnih kotarskih ureda. Dok ne progje gornji rok, mogu se prigovori stavljeti i to bilo kod izbornih povjerenstva ili kod vladinog povjerenika za Sarajevo, odnosno kod onih kotarskih ureda, kod kojih su izložene liste birača. Čim taj rok mine, treba da vladin povjerenik za Sarajevo i kotarski uredi pošalju na izbornu povjerenstvo dotične reklamacije, što su im stigle. Izbornu povjerenstvo odlučuje o tim prigovorima i saopćuje svoju odluku dotičnim reklamantima.

Ako neki birač ima radnje na više mjesta, onda njemu do izmaka reklamacionog roka pripada pravo, da navede, na koje će mu se mjesto poslati izborni dokumenti.

Pošto progje reklamacioni rok, treba da izborna povjerenstva iz ispravljenih izborničkih lista sastave izvadak o biračima u I. izbornoj družini, i to za svaki odjel napose, i da ga pošalju izbornom povjerenstvu za grad Sarajevo, koje će sastaviti listu birača u I. izbornoj družini cijele zemlje i izbore za tu izbornu družinu provesti. Pošto se izborničke liste zaključe, izborna će povjerenstva izdati za izbor legitimacione karte zajedno s glasovnicama, te će ih s raspisom izbora poslati dotičnim biračima.

U tom raspisu izbora treba da se navede broj onih članova, što ih valja izabrati u svaki odjel, te dan i sat, u koji će se obaviti izbor pred izbornim povjerenstvom usmenim glasovanjem ili predavanjem ispunjenih glasovnica sobom, i u koji će se sat zaključiti to glasovanje.

Osim toga, pošto će možda biti i takovih birača, koji će birati na taj način, da će poslati sobom potpisane glasovnice, s toga valja u raspisu izbora navesti dan, do kojega ispunjene i potpisane glasovnice zajedno s legitimacionim kartama moraju stići obrtnoj vlasti prve inštancije sjedišta dotičnoga poduzeća (kotarskom uredu, odnosno vladinom povjereniku za grad Sarajevo).

I trgovinski i obrtni odjel biraju samostalno oni, koji po § 2. imaju pravo, da biraju.

Izbori se u svaki od ta dva odjela mogu obaviti u primjerenim razmacima, što će ih odrediti izorno povjerenstvo.

Rok za izbor valja tako odrediti, da do skrutinija bude dovoljno vremena za predavanje glasovnica i njihovo slanje na izorno povjerenstvo.

Izorno će povjerenstvo raspis izbora zajedno sa glasovnicama i legitimacionim kartama poslati preko vladinog povjerenika za Sarajevo, odnosno preko dotičnih nadležnih kotarskih ureda, i to na taj način, da se gornje tiskanice prema mjestu biračevog poduzeća poredaju po općinama i da se uz pridodatak konsignacija, sastavljenih redom prema općinama, pošalju na dotične označene urede, a oni da ih uz dostavnicu uruče dotičnim biračima.

§ 8. Izbor se obavlja javno, i to po volji birača:

- a) ili usmenim glasovanjem ili
- b) predavanjem ispunjene glasovnice pred izbornim povjerenstvom sobom ili
- c) slanjem po biraču potpisane glasovnice preko vladinog povjerenika za Sarajevo, odnosno preko nadležnih kotarskih ureda uz predanje, odnosno uz priloženje legitimacione karte.

Glasovnice se mogu otvoreno ili zatvoreno predavati ili slati.

Na zatvorenim glasovnicama valja da izvana bude ime dotičnog birača.

Oni birači, koji će vršiti svoje izorno pravo na taj način, da će poslati ispunjene i potpisane glasovnice, treba da svoje glasovnice zajedno s legitimacionim kartama do odregjenog roka predadu kod onih gore označenih ureda, koji su obzirom na mjesto poduzeća nadležni, ili da ih na njih pošalju. To može biti poštom ili preko općinskih ureda ili po posebnom glasonoši.

One glasovnice, koje prispiju označenim uredima iza odregjenog roka, ne će se više primati.

Glasovnice zajedno s legitimacionim kartama, koje prispiju, otpravlja dotični ured — porediv ih po općinama i priloživ u § 7. označene konsignacije — dotičnom izbornom povjerenstvu, i to na ruke starješine tog povjerenstva.

Općinski uredi, a ako njih nema, onda općinske starješine treba, kad god u § 7. naznačene konsignacije vraćaju vladinom povjereniku za Sarajevo, odnosno dotičnim nadležnim uredima, da prilože dokaz o dostavi i da tim uredima povrate one pošiljke, koje se ne mogu uručiti. Ti su uredi dužni, da izbornom povjerenstvu povrate dotične pošiljke, koje se ne mogu uručiti.

§ 9. Gornje se tiskanice (legitimacione karte, glasovnice, raspis izbora), a i svi podnesci birača šalju izbornom povjerenstvu poštom, i to prosto od poštarine, ako se na adresi doda: »U izbornom poslu trgovačke i obrtničke komore za Bosnu i Hercegovinu«.

§ 10. Izorno povjerenstvo obavlja skrutinij na odregjeni i biračima objavljeni dan, te ga, ako ureba nastavlja dojući dan.

One glasovnice, koje prispiju za vrijeme skruti-
nija, uzeće se u obzir samo onda, ako su one u pravo
vrijeme predane kod vladina povjerenika za Sarajevo,
odnosno kod dotičnih nadležnih kotarskih ureda (§ 8.,
stavak 4.).

Izorno će povjerenstvo istom nakon toga, pošto
se dovrši glasovanje sobom, a prije nego što započne
skrutinij, otvoriti one zatvorene glasovnice, što su
poslane ili sobom predane.

Relativna većina glasova odlučuje megju onim,
koji mogu biti izabrani za dotični odjel. Pri jednakom
broju glasova odlučuje kocka, što će je baciti jedan
izmegju članova izbornog povjerenstva.

§ 11. Izorno povjerenstvo ispituje valjanost iz-
bora i službeno objavljuje konačni rezultat izbora.

Izorno povjerenstvo obavješćuje dotične izabrane
članove o tome, da su izabrani.

Ako izbornom povjerenstvu kroz 8 dana — ra-
čunajući od onoga dana, kada je dokazano osobno
obavješćenje — ne stigne očitovanje kojeg izabranika,
da on prima taj izbor, onda se smatra izabranim onaj,
koji je iza njega u istom odjelu dobio najviše glasova.

Izorno će povjerenstvo preko zemaljske vlade
prijaviti zajedničkom ministarstvu financijâ one članove,
koji su izabrani, i to uz navedenje njihovog odjela.

§ 12. Zajednički ministar financijâ odregjuje dan
i sat otvaranja, odnosno konstituiranja novoizabrane
komore.

Komoru otvara jedan punomoćnik zajedničkog
ministra financijâ, koji će za tim predati predsjedni-
štvo po dobi najstarijemu članu komore.

37572